

СТАНОВИЩЕ
ЗА НАУЧНАТА ПРОДУКЦИЯ НА ДОЦ. Д-Р КОСТАДИН КОСТАДИНОВ
РАБАДЖИЕВ ВЪВ ВРЪЗКА С КОНКУРСА ЗА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ
„ПРОФЕСОР” КЪМ ИФ НА СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

На обявения в Държавен вестник конкурс за професор за нуждите на Катедрата по археология при ИФ на СУ „Св. Климент Охридски” се е явил един кандидат – Костадин Костадинов Рабаджиев. От представената документация е видно, че той участва в него с една монография и 16 студии и статии, обнародвани в авторитетни наши и чужди издания.

Макар и проблематиката да е дискутирана подробно в историографията, най-много впечатлява изследването „Конят, колесницата и конникът. Към интерпретацията на образа в тракийската култура”. Изправени сме пред един не само внушителен като обем, но и изключителен в проникновението и в детайлите си труд, в който е събран огромен материал от всякакво естество и е представен нов и оригинален прочит на изображения, сцени и ситуации.

При реконструирането на идейния свят на траките в представите за коня, колесницата и конника от значение е не само използвания междудисциплинен подход, при който иконографския анализ се съчетава успешно например със стиловия или с функционалния. Особено важно е тълкуването на сходни паметници и процеси и тяхното географско ситуиране, което включва обширното пространство на тракийските земи в днешните граници на България, Румъния, Гърция, Турция, включително и елинските колонии по тракийските крайбрежия, и това, което е с най-голяма стойност, в контактните зони със скитите, с центровете на Персийската империя в Анатолия, със света на гърците и т.н. Впрочем този е единственият начин да се открият влиянията в тракийското общество при идейните взаимодействия с тези ареали.

Не може да не обърне внимание върху отлично избраната и прецизно следвана структура, която следва традиционния археологически подход и на първо и на най-отговорно място поставя свидетелства като се тръгне от писмените извори и се премине през всички останали всевъзможни паметници. Освен това деликатно е избегната съпричастността с принципите на отделни школи и направления в историографията и това дава възможност на колегата за свободен анализ и тълкуване на всичко от избраната от него проблематика. По този начин изложението му за колесници, коне и конници реализира амбициозната му задача те да се проектират в идейното

многообразие на тракийското общество и да се осмислят като присъщо за тях поведение.

При този вариант на реконструиране на миналото съвсем естествено са повдигнати, но и са дадени отговори на ред новопоявили се въпроси, свързани със социалната и идейната интерпретация на тракийската образност в диапазона на напрежението между традиции и въздействия, между устойчиво даденото и динамичните влияния, за да се стигне до пълна нова и оригинална интерпретация и на трите компонента при разискваната тематика. В този смисъл трудът на К. Рабаджиев изцяло има приносен характер и според мен това е безспорен факт.

Няма как да не отбележа, че кандидатът има тънък усет за наблюдение и неочаквани, но приемливи решения и по ред други въпроси. Това личи още в статиите № 2 и № 5 – „Статуята на бога. (Богът в статуята)” и „Богът в свещеното пространство”, където е показан гръцкият модел на общуване с боговете. Особено добре обаче същото изпъква в № 9 – „Дар на богинята”, където основното питане е защо част от украсата на сградата на Партенона, т.нар. Панатенейски фриз, остава невидима за зрителите. Обоснованият отговор е, че целият храм е по-скоро оброчен дар на богинята Атина. Необичайният размер на нейната статуя демонстрира тясна връзка със „скрития” високо фриз, поставен почти на височината на погледа ѝ. Ето как той доста буквално е предназначен за покровителката на полиса, за да може тя през цялото време да наблюдава шествието на благодарните за помощта ѝ граждани. Едно чудесно досещане!

Съществено отношение е взето и по някои теоретични дискусии № 15 и № 16 относно „Гробниците в Тракия: мавзолеи, храмове, хероони” – в две части. Тук убедително са отхвърлени определенията мавзолей и храм. Що се отнася до най-приемливото – хероон, мнение, което е изказано и преди тези публикации, то колежата основателно се съмнява, че прилагането на термина (създаден в чужда културна среда) към тракийската действителност е правилно, тъй като тук не може да се дефинира религиозен модел, подобен в структурата си на гръцкия свят от богове, херои и обикновени хора.

Все пак имам и една основна забележка към кандидата, която съвсем не отхвърля значителните му приноси. Става дума за това, че както в монографията, така и в отделните разработки често се натъкваме на изрази като: „Предложените хипотези са неприемливи” или „Опитът за тълкуване е интересен, но лишен от основания” и още „Това е малко вероятно” или „Не приемам тълкуването”. Работата е там, че в тези

случаи не са приведени каквито и да са доводи и аргументи за отстояването от автора концепции. Обикновено се използва литературата, която му е необходима, но не са оборени основни контратези, противостоящи на логиката на неговото изложение.

Разбира се, съвсем не е необходимо вижданията на изследователите винаги да съвпадат. Различията при интерпретациите им са напълно естествени особено при такава сложна проблематика и казаното е просто бележка за внимание, за избягване на подобни категорични изявления, които между впрочем са ненужни и просто трябва да паднат от текста.

В заключение искам да изразя своето удовлетворение от ползотворната и разнообразна творческа дейност на колегата. Сполучливо избраните теми и тяхната интерпретация – особено монографичният труд, както и останалите приноси, на които изрично наблегнах, ми позволяват да кажа, че той навлиза в периода на своята зрялост и същевременно да изразя категоричното си мнение, че доц. д-р Костадин Костадинов Рабаджиев притежава всички професионални и научно-организационни качества, за да получи академичната длъжност „професор”.

София

21.05.2013 г.

Рецензент:

/проф. дин Димитър Попов/